

HET EIGEN GELUID VAN JONGE MENSEN

door Carlien Geelkerken, directeur Stichting Thomas More

Afgelopen zomer heb ik deels doorgebracht in het zuiden van Frankrijk in het gezelschap van een groep Dominicanessen. Tot mijn verrassing bleek ook een van onze alumni deel te nemen. Het deed mij goed van haar te horen hoe waardevol ons studieprogramma voor haar geweest was.

Begin september was het tijd voor onze jaarlijkse Summerschool. Deze keer over het (christelijk) personalisme. We hadden een tweetal prachtige dagen met een goede mix van leeftijden en disciplines van de 30 participanten, sommigen nog in de collegebanken, anderen werkzaam in een drukke baan, weer anderen die een leven-lang blijven leren, tot ver na de pensioengerechtigde leeftijd. Prachtig om te merken dat het gesprek door de generaties heen ging; dat we met elkaar een lerende gemeenschap konden vormen.

Inmiddels hebben we ook weer een start gemaakt met het nieuwe jaar. Dertig enthousiaste studenten van verschillende universiteiten hebben zich aangemeld. Zij zullen het komende jaar met mensen uit ons academische netwerk 'op reis gaan' door de katholieke intellectuele traditie. In april hopen we deze groep weer mee te kunnen nemen op een echte reis, naar Rome.

In oktober was ik ook al in de Eeuwige Stad, toen met vertegenwoordigers van katholieke organisaties. Ook ons bestuurslid Sophie van Bijsterveld was onder de deelnemers. Tijdens die reis kreeg ik de vraag waar mijn 'jonge mensen' waren. 'Die komen in april weer', luidde mijn antwoord. Meteen werden agenda's getrokken om de data te noteren. Ik merk keer op keer dat de komst van onze studenten naar Rome niet alleen van meerwaarde is voor hen, maar ook voor de mensen met wie ze in gesprek gaan. Deze jongeren laten een eigen geluid horen, het geluid van hun generatie, dat zo hoor- en zichtbaar wordt in de burelen van het Vaticaan. Dit eigen geluid horen we ook in het Young Professionals Programma. U leest er meer over op de achterpagina van deze More.

Tot slot kijken we terug op de tweede door onze Alumniboard georganiseerde alumnidag. Een verslag van deze dag vindt u op pagina 2. Op deze dag werd afscheid genomen van drie van de boardleden, die nu hun termijn er op zit het stokje overdragen aan nieuwe, hopelijk even geëngageerde mensen in de komende periode. We zijn deze jonge mensen dankbaar voor hun betrokkenheid en inzet voor de stichting en het steeds groeiende netwerk van alumni.

ALUMNIDAG 2022: HET GOEDE, HET WARE EN HET SCHONE'

KUNST IS NIET GEZELLIG, MAAR EEN CONFRONTATIE

Wat is de rol van kunst in een wereld in crisis, in de samenleving, in het persoonlijke leven? Is kunst om te behagen, of juist om te shockeren? Gaat het wel om schoonheid? Kunnen we na Auschwitz nog wel poëzie maken (Adorno)? Heeft de schoonheid niet haar gezicht verbrandt (Lucebert)? Is schoonheid een kwestie van smaken verschillen of gaat het, zoals Immanuel Kant leerde, om een oordeel dat subjectief maar ook universeel is: ik vind iets mooi met de intentie dat de ander dat ook moet vinden.

Meer dan 40 alumni van de stichting Thomas More lieten zich op 15 oktober jl. inspireren, in huis van de Orde van Malta in Utrecht door het thema 'Het Goede, het Ware, het Schone'. De dag bracht oud-studenten bij elkaar om banden aan te halen en nieuwe contacten te maken. En... om zich te verdiepen in het thema kunst.

In de lezingen, workshops en gesprekken kwamen de verschillende perspectieven om naar kunst te kijken aan bod. Kunst als eschatologische waarde (Scuton), die de vreugde van het rijk van gerechtigheid en vrede in het vooruitzicht stelt. Kunst als manier om betrokken te raken bij de door God gegeven heiliging van al het zintuiglijke (Frans Maas). Menselijke creativiteit als overeenkomst tussen God en de mens (Boelgakov). Creativiteit niet als tijdverdrijf, maar als roeping. Kunst als protest: het schone is niet dat wat behaagt, niet een zaak van beschouwen, maar van actie.

Marc de Kesel sprak over het moderne van de moderne kunst. Wessel Stoker stelde de vraag in hoeverre ons esthetisch oordeel

Foto: Thieme Stap

samenhangt met een interpretatiemoment: je kunt iets oorspronkelijk mooi vinden maar je oordeel dan herzien op grond van achtergrondinformatie over het kunstwerk, zoals de bouwkunst van Hitler-architect Speer. Tibor Goossens bracht de deelnemers middels een socratisch gesprek tot reflectie over zin en onzin van kunst voor hun leven. Wilco Versteeg besprak de vraag hoe om te gaan met het goede, het ware en het schone "in een wereld die uit haar voegen barst van uitbuiting" en die geen antwoorden meer formuleert op de eeuwenoude roep om het ware, goede en schone. De kunst schreeuwt haar missie uit met het lelijke en vulgaire. "Kunst is niet gezellig – besloot Wilco Versteeg – maar een confrontatie. Het beeld moet aan de kijker geen enkele stabiliteit laten. Het moet ons uit vastgeroeste zekerheden halen en ons in het perspectief van onze tijd brengen. Het beeld doet een appèl tot engagement."

Michel Bronzwaer

Foto's: Annie Andringa - Beeld: 'De Schreeuw' Munk

WEBINARS KATHOLIEK DENKEN EN KATHOLIEK DOEN

In een serie Zoom-webinars organiseren de Stichting Thomas More en het Verband van Katholieke Maatschappelijke Organisaties (VKMO) gesprekken waarin de vraag centraal staat hoe de boodschap van het katholiek sociaal denken de Nederlandse maatschappij kan verrijken. Een aantal keren zal iemand uit de wetenschappelijke wereld en een professional uit het maatschappelijk middenveld in gesprek met elkaar gaan.

De webinars maken deel uit van het project 'Katholiek doen', een gezamenlijk project van katholieke organisaties, waaronder Katholiek Nieuwsblad, Katholiek Documentatiecentrum, Adveniat, VKMO en Stichting Thomas More.

U hoeft zich niet aan te melden voor dit webinar. Op de site van Stichting Thomas More en op die van het VKMO verschijnt eind november een bericht met daarin de link. Het webinar is ook achteraf nog terug te zien op YouTube.

Webinar Stichting Thomas More / VKMO

Datum: 29 november 2022, van 19:30 tot 20:30 uur

In gesprek gaan: Gert-Jan Segers (ChristenUnie) en Erik Borgman (Tilburg University)

SCHAARSTE EN HET (CHRISTELIJK) PERSONALISME

VAN SCHAARSTE NAAR OVERVLOED

door Else de Boer

De onsterfelijkheid van de ziel is meer een zaak van geloof dan van de ratio. Toch is de betekenis ervan cruciaal voor ons aardse bestaan. De Leidse rechtsfilosoof Else de Boer betreft het denken van de katholieke Spaanse filosoof Miguel De Unamuno op het empirische vraagstuk van schaarste en verdelingsprincipes. Een korte samenvatting van haar bijdrage aan de summerschool over het personalisme van Stichting Thomas More begin september.

Toen vijftig jaar geleden het rapport van de Club van Rome 'Grenzen aan de groei' verscheen, veroorzaakte dat naast positieve reacties ook veel kritiek en ronduit spot. Inmiddels is de conclusie van het rapport dat groei niet het antwoord is op schaarste, maar deze juist in de hand werkt, breed gedragen. Op steeds meer terreinen wordt schaarste zichtbaar. Denk aan de stikstofcrisis, de krapte op de arbeidsmarkt, het woningtekort, de zorgcrisis en het capaciteitstekort op het elektriciteitsnet. Minder overeenstemming bestaat over de vraag hoe de schaarste te 'verdelen'.

Verdelingsprincipes

In de beleidsplannen gaan verdelingsprincipes vooral uit van materiële schaarste als onderwerp van verdeling. Maar een verdelingsprincipe dat een materiële gelijkheid nastreeft, verandert niets aan het individualistische, op groei georiënteerde vooruitgangdenken, dat juist als oorzaak van de groeiende grondstoffen schaarste kan worden beschouwd.

Is een ander verdelingsprincipe mogelijk? Scharste is onlosmakelijk verbonden met begeerten, zoals Thomas Hobbes al in zijn 'Leviathan' (1651) laat zien. De mate waarin schaarste zich kan manifesteren is afhankelijk van de waarde die een maatschappij toeschrijft aan begeerten en de manier waarop deze van invloed zijn op de interpersoonlijke verhoudingen. Door het op nutsmaximalisatie gerichte denken krijgt schaarste alle ruimte om zich te manifesteren. In het groeiparadigma verhouden mensen zich tot elkaar alsof het materiële oneindig is, terwijl het tegendeel waar is. Het christelijk perspectief biedt hier een andere benadering. Terwijl het materiële schaars en eindig is, biedt het ware geloof perspectief op oneindigheid en onsterfelijkheid. Hier ligt een 'rijk van overvloed', waar de bron van liefde onuitputtelijk is. Dit maakt de interpersoonlijke verhoudingen van een andere kwaliteit.

Terwijl het materiële van relatieve waarde is, toont het (christelijk) personalisme het absolute karakter van de ontmoeting, die daardoor juist het fundament van de gemeenschap wordt.

Vanuit dit geloof ontstaat ruimte om vanuit het 'rijk van de schaarste' te bewegen naar 'het rijk van de overvloed'. Volgens de Spaanse katholieke denker Miguel de Unamuno hebben we verbeelding nodig om deze beweging in gang te zetten. In zijn boek 'Het tragisch levensgevoel' stelt Unamuno dat alleen een verlangen naar de onsterfelijkheid van de persoonlijke ziel het leven zin geeft. De wereld waarin enkel de stem van de ratio overheerst noemt Unamuno welhaast voorspellend 'het kind van de honger': een eindige wereld die wordt overheerst door schaarste. Naast de waarneembare, rationele wereld is er de ideële wereld, die hij 'het kind van de liefde' noemt. Het vraagt om de wil om te geloven in de onsterfelijkheid van de ziel van onszelf en van de persoon van de ander, hoezeer de ratio die dit ook in twijfel mag trekken. Wanneer niet de rationele, maar de ideële wereld en de behoeften van ons gevoel en onze wil heersend zijn in de interpersoonlijke verhoudingen ontstaat ruimte voor de menselijke, persoonlijke maat in samenleving en politiek.

“Onze verbeelding brengt ons voorbij de grenzen van het eindige.”

Het (irrationele) verlangen naar de oneindigheid doet in deze ideële wereld een beroep op onze verbeelding, onze wilskracht en ons geloof. Die brengen ons voorbij de grenzen van het eindige en de dood en maken mogelijk om te leven in het rijk van de overvloed, betoogt Unamuno: “Alleen de zwakken [...] vervangen het verlangen naar persoonlijke onsterfelijkheid door een ander verlangen. Bij de sterken is de zucht naar eeuwigheid sterker dan de twijfel of ze die wel kunnen bereiken, en hun overvloed overstroomt de grenzen van de dood.”

YOUNG PROFESSIONAL PROGRAMMA

DE INSPIRATIE VASTHOUDEN

Foto: Ward Huetink

Stichting Thomas More biedt, in samenwerking met Stichting Socires, jonge werkenden de kans om in gesprek te gaan met elkaar en met leidende figuren uit de politiek en samenleving met de bedoeling verdieping te geven aan hun werkend leven. In oktober startte de nieuwe cyclus.

In de leergang staat de vraag centraal hoe het christelijke sociale gedachtegoed blijvend van inspiratie kan zijn op de werkplek. Het programma bestaat uit plenaire ontmoetingen met lezingen, workshops en onderlinge discussie, en tevens uit gesprekken in vertrouwelijke setting met mensen in belangrijke maatschappelijke posities. Zo waren er in de cyclus vorig jaar gesprekken met Jan-Peter Balkenende, Wim van de Donk en Annemarie Hinten.

Kernwaarden, kracht en deugden

Op 21 oktober van startte een nieuwe groep in Abdijhof Mariënkroon in Nieuwkuijk met een lezing van Mgr. Gerard de Korte over de encycliek Laudato Si'. De bisschop van Den Bosch ging vervolgens met de 20 deelnemers in gesprek over de onderliggende

principes van het katholiek sociaal mensbeeld.

Na het diner woonde de helft van de groep een door Josine Westerbeek-Huitink van Socires verzorgde workshop bij over hoe de uitgangspunten van Laudato Si' vertalen naar de praktijk. De andere helft nam deel aan een workshop verzorgd door loopbaanbegeleider Wilfried Verboom over kernwaarden, eigenschappen en deugden, die van belang zijn voor het vasthouden van persoonlijke drijfveren in het werkend bestaan.

De komende maanden gaan de young professionals in kleine kring in gesprek met een aantal personen in maatschappelijke sleutelposities die in hun loopbaan gestalte trachten te geven aan de waarden waar zij voor staan, ook in momenten van dilemma of crisis. In het voorjaar wordt de cyclus afgesloten.

Meer informatie over het programma en andere activiteiten voor net-afgestudeerden vindt u op onze website onder het kopje 'young professionals'

More is een uitgave van Stichting Thomas More. Wilt u de More ook ontvangen stuur dan een mail naar: info@thomasmore.nl.

Stichting Thomas More vormt een netwerk van op mens en maatschappij betrokken hoger opgeleiden. Zij weten zich gesteund door de rijke en veelkleurige katholieke traditie, die hen helpt bij het scherp stellen van de fundamentele vragen waarmee zij in hun persoonlijk, professioneel en maatschappelijk leven worden geconfronteerd.

Voor onze activiteiten zijn wij geheel afhankelijk van bijdragen en schenkingen van particulieren en organisaties. Uw bijdrage aan ons werk stellen wij zeer op prijs. U kunt hiervoor gebruik maken van onderstaande QR Code. Stichting Thomas More heeft de ANBI-status.

Stichting Thomas More
Van der Does de Willeboissingel 12
5211 CB 's-Hertogenbosch
073 – 657 90 17

info@thomasmore.nl
www.thomasmore.nl

Bankrekening

NL03 RABO 0344 8952 38,
t.n.v. Stichting Thomas More
RABONL2U

Redactie

Michel Bronzwaer
Carlien Geelkerken
Inge Merks

Druk

Dekkers van Gerwen

Voor dit drukwerk is gebruik gemaakt van Cradle to Cradle gecertificeerde materialen.

Infinite Paper Product
www.dekkersvangerwen.nl